

**КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЛІНГВІСТИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ
ГЕРМАНСЬКОЇ
ФІЛОЛОГІЇ І
ПЕРЕКЛАДУ**

**Кафедра германської
філології**

**СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни**

**«Переклад культурних реалій
на матеріалі художньої прози»**

Спеціальність: 035 Філологія

**Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська**

Освітні програми:

Сучасні філологічні студії (англійська мова і друга іноземна мова): лінгвістика і перекладознавство

**Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад
(англійська мова і друга іноземна мова)**

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Кафедра	германської філології
Факультет	германської філології і перекладу
Викладач	<i>ЗИЧЕНКО Оксана Анатоліївна</i> кандидат філологічних наук, доцент
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс, семестр	I курс, II семестр
Обсяг дисципліни у кредитах ЄКТС / загальна кількість годин	3/90
Мова викладання	німецька
Коротка анотація дисципліни (Що я вивчатиму?)	<p>Програма базується на двох напрямках: теоретичному та історико-ретроспективному. На першому етапі висвітлюються найважливіші теоретичні концепти науки про переклад з акцентом на різні літературні жанри. На другому етапі розглядаються переклади канонічних творів німецької літератури українською мовою та, навпаки, переклади творів українських класиків у німецькомовному просторі. На завершальному етапі курсу наводяться основні настанови для майбутніх перекладачів художньої літератури.</p> <p>Дотримуючись діалогічної методології викладання, весь модуль супроводжується дискусіями, презентаціями та вправами, які активно залучають студентів до критичного аналізу та вирішення проблем перекладу на практиці.</p> <p>Протягом вивчення спецкурсу поглиблюються наукові уявлення про завдання, об'єкт, предмет лексикологічної та перекладознавчої наукових</p>

	дисциплін; визначаються дефініції головних понять теорії та практики усного і письмового перекладу, а також лексикології та фразеології; пропонується виконання практичних завдань з двомовного перекладу.
Мета вивчення дисципліни <i>(Чому це цікаво й потрібно вивчати?)</i>	Метою вивчення навчальної дисципліни «Переклад культурних реалій на матеріалі художньої прози» на першому курсі (магістерського) рівня вищої освіти є підготовка спеціалістів, які володіють навичками професійного усного та письмового перекладу з німецької та української мов. Мета спецкурсу досягається шляхом вивчення теоретичного матеріалу з лексико- та фразеології сучасної німецької мови та виконання практичних завдань усного та письмового перекладу лексичних одиниць та текстів художнього дискурсу з німецької мови на українську та з української мови на німецьку
Результати навчання <i>(Чому я навчуся на цій дисципліні?)</i>	<p>ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземними мовами, що вивчаються, для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною, англійською та другою іноземною мовами.</p> <p>ПРН 6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.</p> <p><i>ПРН 18. Здійснювати усний послідовний двосторонній переклад з англійської та другої іноземної мови на рідну мову та з рідної мови на іноземні із використанням лексичних і граматичних трансформацій.</i></p> <p><i>ПРН 19. Передавати текст оригіналу за допомогою різного виду стилістичних адаптацій у мові перекладу і прагматичних стратегій, які орієнтовані на читача тексту перекладу згідно з нормами мови перекладу й критеріями адекватного перекладу.</i></p> <p><i>ПРН 20. Здійснювати редагування та пост-редагування текстів перекладу та робити реферування всіх основних видів тексту на англійській та другій іноземній мовах.</i></p>
Компетентності <i>(Яку сукупну користь я отримаю від вивчення цієї дисципліни?)</i>	<p>ІНТЕГРАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ (ІК) Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературного перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p>ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ (ЗК)</p> <p>ЗК 2. Здатність бути критичним і самокритичним, володіти навичками критичного мислення.</p> <p>ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації зрізних джерел.</p> <p>ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 5. Здатність працювати в команді й автономно, мотивувати людей і рухатися до спільної мети.</p> <p>ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною (англійською та другою іноземною) мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.</p> <p>ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.</p> <p>ЗК 15. <i>Здатність розвивати в собі гнучкість і системність мислення, оперативність у вирішенні особистісних, соціальних і професійних проблем.</i></p> <p>ЗК 16. <i>Розуміння і дотримання міжособистісних, міжкультурних, соціальних і професійно-етичних норм спілкування з іншими людьми у соціально-побутових і виробничих умовах, здатність проявляти емпатію, толерантність і повагу до культурної різноманітності.</i></p>

Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ФАХОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ (ФК)

ФК 2. Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного й світового літературознавства.

ФК 4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного /мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК 8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

ФК 9. Здатність передавати текст оригіналу за допомогою різного виду стилістичних адаптацій у мові перекладу і прагматичних стратегій, які орієнтовані на читача тексту перекладу згідно з нормами мови перекладу й критеріями адекватного перекладу.

ФК 10. Здатність здійснювати усний послідовний двосторонній переклад з англійської мови та другої іноземної мови на рідну мову та з рідної мови на іноземну із використанням лексичних і граматичних трансформацій.

ФК 11. Здатність здійснювати редагування та постредагування текстів перекладу та робити реферування всіх основних видів тексту на англійській та другій іноземній мовах. ФК 19. Знання ролі перекладача та принципів його професійної діяльності; володіння прийомами забезпечення якості перекладу (вичитування, критичне оцінювання, редагування, зворотний переклад).

Види занять і їхній розподіл за годинами

3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:		
	Денна/вечірня форма навчання	Заочна форма навчання
лекції	10	—
практичні заняття	—	—
практичні заняття	20 год.	—
консультації	—	—
самостійна робота	60 год.	—

Тематика (змістові модулі) навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Особливості перекладу творів художньої літератури.
 Тема 1. Способи досягнення еквівалентності та адекватності в процесі перекладу художніх творів.
 Тема 2. Функціонально-стилістичні маркери текстів літературних жанрів та їх вплив на процес перекладу.
 Тема 3. Індивідуальний стиль перекладача і адекватність перекладу. Індивідуально-стильові труднощі перекладача.
Змістовий модуль 2. Особливості культурних реалій.
 Тема 1 Реалії в системі безеквівалентної лексики
 Тема 2 Дефініція поняття «реалія» і його структура.
 Тема 3 Класифікації культурних реалій
Змістовий модуль 3. Переклад культурних реалій в художньому тексті.
 Тема 1. Способи перекладу культурних реалій.

Тема 2. Транслітерація, транскрипція та коментар.
 Тема 3. Калькування та приблизний переклад культурних реалій як способи перекладу.
 Тема 4. Описовий переклад як спосіб відтворення культурних реалій.
 Переклад культурних реалій за допомогою семантичних аналогій.

Політика оцінювання (розподіл балів і критерії)

Рейтинг кожного модуля обчислюється однаково для всіх навчальних дисциплін.
 Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Критерії оцінювання аудиторної роботи студента (на практичному занятті)

Систематизована, творча, логічно побудована відповідь з елементами інновації.	«відмінно»
Продуктивна, але недостатньо вичерпна відповідь; завдання виконані за стандартним рівнем складності, можливі незначні помилки.	«добре»
Репродуктивна відповідь; завдання виконані за репродуктивним видом складності, містять помилки.	«задовільно»
Фрагментарна, не аргументована відповідь; завдання не виконані у відповідності з вимогами, допущені множинні помилки.	«незадовільно»
Непідготовленість до заняття; невиконання завдань. Відсутність на занятті	«0»

Критерії оцінювання самостійної роботи студента

Інноваційний підхід до самостійно виконаних завдань.	«відмінно»
Творче і самостійне виконання завдань, якісне володіння програмним матеріалом та його доцільне використання у виконанні завдань.	«добре»
Виконання індивідуальних завдань за репродуктивним видом складності за суттєвої допомоги з боку викладача.	«задовільно»
Неглибоке, фрагментарне виконання завдань.	«незадовільно»
Невиконання завдань.	«0»

Критерії оцінювання результатів поточних текстів для експрес-

контролю:

‘відмінно’	– 100 – 90 % правильних відповідей
‘добре’	– 89 – 75 % правильних відповідей
‘задовільно’	– 74 – 60 % правильних відповідей
‘незадовільно’	– 59 % і менше.

Критерії оцінювання МКР:

Модульні контрольні роботи оцінюються в 4-бальній системі («відмінно» (5), «добре» (4), «задовільно» (3), «незадовільно» (2)). Ці оцінки трансформуються в рейтинговий бал за МКР.

90%–100% правильно виконаних завдань	«відмінно»	50 балів
89%–75% правильно виконаних завдань	«добре»	40 балів
74%–60% правильно виконаних завдань	«задовільно»	30 балів
59% і нижче правильно виконаних завдань	«незадовільно»	20 балів
Відсутність контрольної роботи	«0»	0 балів

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за МКР.

Підсумковий (семестровий) контроль з навчальної дисципліни проводиться у формі *заліку* за обсягом усього навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом і графіком навчального процесу.

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності студента	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – <i>залік</i>	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота студента 2. Модульна контрольна робота (МКР) 3. Залік	50 50

Семестровий контроль з навчальної дисципліни проводиться у формі *заліку* за обсягом усього навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом і графіком навчального процесу.

Оцінювання на заліку здійснюється за національною шкалою, за 100-бальною шкалою і шкалою ЄКТС. На заліку екзаменатор виставляє семестровий рейтинговий бал, оцінку за залік (“зараховано / не зараховано”), кількість балів за 100-бальною шкалою й оцінку за шкалою ЄКТС.

Якщо студент не набрав 60 балів, він складає його у період залікової сесії. Якщо студент на заліку отримав підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою “незадовільно”, то, крім цієї оцінки, у відомості обліку успішності йому незалежно від набраного семестрового рейтингового балу виставляється оцінка FX за шкалою ЄКТС і 0 балів за 100-бальною шкалою.

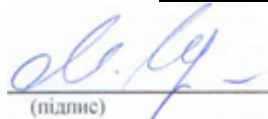
Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
------------------------------------	------------------------------	--------------------------------------

	<table border="1" data-bbox="571 76 1461 383"> <tr> <td>90 – 100</td> <td>A</td> <td>Відмінно</td> </tr> <tr> <td>82 – 89</td> <td>B</td> <td rowspan="2">добре</td> </tr> <tr> <td>75 – 81</td> <td>C</td> </tr> <tr> <td>66 – 74</td> <td>D</td> <td rowspan="2">задовільно</td> </tr> <tr> <td>60 – 65</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>0 – 59</td> <td>FX</td> <td>незадовільно</td> </tr> </table> <p>На заліку у графі відомості обліку успішності “Відмітка про іспит” викладач виставляє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • оцінку за національною шкалою; • кількість балів, що відповідає підсумковому рейтинговому балу студента з навчальної дисципліни (кількість балів за 100-бальною шкалою); • оцінку за шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E). <p>В Індивідуальний навчальний план студент записує точну назву дисципліни (абревіатури не допускаються), кількість годин і кредитів, підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою, кількість балів за 100-бальною шкалою і оцінку за шкалою ЄКТС.</p>	90 – 100	A	Відмінно	82 – 89	B	добре	75 – 81	C	66 – 74	D	задовільно	60 – 65	E	0 – 59	FX	незадовільно
90 – 100	A	Відмінно															
82 – 89	B	добре															
75 – 81	C																
66 – 74	D	задовільно															
60 – 65	E																
0 – 59	FX	незадовільно															
<p>Пререквізити (передумови вивчення дисципліни)</p>	<p>Передумовами вивчення навчальної дисципліни є:</p> <p><i>успішне опанування</i> курсів із практики другої іноземної мови (німецької) рівня B1-B2, основних теоретичних мовознавчих дисциплін, зіставної лексикології та фразеології німецької та української мов, лінгвокраїнознавства, практичної граматики другої іноземної мови, практичної стилістики української мови для перекладачів; знання теоретичних основ перекладознавчих дисциплін, серед яких: вступ до перекладознавства, теорія і практика усного та письмового перекладу з першої та другої іноземної мови.</p> <p><i>Вміти:</i> удосконалювати і розвивати свій інтелектуальний рівень; використовувати фундаментальні знання з філології в сфері професійної діяльності; володіти методологією філологічних досліджень; досягати функціонально-стилістичної адекватності перекладеного тексту, забезпечувати його смислову й комунікативну цілісність; редагувати перекладені тексти згідно з нормами мови перекладу; організувати власну професійну діяльність і самовдосконалення в галузі перекладу.</p>																
<p>Навчально-методичне й інформаційне забезпечення</p>	<p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Олексішина Л., Чікал Ю. Використання штучного інтелекту для перекладу німецькою мовою художньої прози військової тематики. Актуальні питання гуманітарних наук. 2025. Вип. 90, т. 2. С. 194–199. DOI: 10.24919/2308-4863/90-2-28. 2. Рябокiнь Н. О., Пашко С. В. Переклад соціокультурних реалій як відображення міжкультурної комунікації. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2025. Том 36 (75), № 5, ч. 1. С. 294–299. DOI: 10.32782/2710-4656/2025.5.1/47. 3. Синегуб С.В. Методологічні засади перекладацького аналізу тексту (Methodologische Ansätze der übersetzungsrelevanten Textanalyse): Навч. посібник . Київ : Вид.центр КНЛУ, 2013. 151 с. 4. Синегуб С. В. Теорія та практика перекладу з німецької мови : навч. посібник. – Київ : Вид. центр КНЛУ, 2018. 272 с. 5. Теорія і практика перекладу (німецька мова) : підр. для студ. ВНЗ / [уклад. Кияк Т.Р., Огуй О.Д., Науменко А.М.]. Вінниця : Нова книга, 2006. 592 с. 6. Baumann S., Cagneau I., Rentel N. (Hrsg.). Übersetzungsprozesse im Kontext von Exil und Postmigration. Berlin : Frank & Timme, 2023. 282 S. 7. Hagemann S. Recherche im Translationsprozess : ein Lehr- und Studienbuch. 2., vollständig überarbeitete Auflage. Berlin : Frank & 																

	<p>Timme, 2022. 340 S.</p> <p>8. Ivanytska M. Die Rolle der Mehrsprachigkeit beim ukrainisch-deutschen Literaturtransfer. <i>Studia Germanica Gedanensia</i>. 2024. Nr. 50/51. DOI: 10.26881/sgg.2024.50.51.02.</p> <p>9. Koller Werner. Einführung in die Übersetzungswissenschaft. Wiebelsheim : Quelle & Meyer Verlag, 2004. 343 S.</p> <p>10. McMurtry Á., Siller B., Vlasta S. (Hrsg.). Mehrsprachigkeit in der Literatur : Das probeweise Einführen neuer Spielregeln. Tübingen : Narr Francke Attempto, 2023. 280 S.</p> <p>Додаткова:</p> <p>1. Словник української мови. Академічний тлумачний словник. URL: www.sum.in.ua</p> <p>2. Чередниченко О. І. Переклад і перекладознавство в незалежній Україні: підсумки та перспективи. <i>Стиль і переклад</i>. 2022. Вип. 1. С. 18–31.</p> <p>3. Українські словники та довідники. URL: www.slovopedia.org.ua</p> <p>4. Agricola E. Wörter und Wendungen. Wörterbuch zum deutschen Sprachgebrauch. Leipzig, Bibliographisches Institut, 1977. 818 S.</p> <p>5. Havris' W, Proroczenko O. Deutsch-Ukrainisches Phraseologisches Wörterbuch. Kiew : Radjanska Schkola, 1985. 382 S.</p> <p>6. DUDEN 8: Sinn- und Sachverwandte Wörter. Mannheim : Duden-Verlag, 1985.</p> <p>7. DUDEN 10: Bedeutungswörterbuch. Wortbildung und Wortschatz. Mannheim : Duden-Verlag, 2002. 1104 S.</p> <p>8. DUDEN 11: Redewendungen. Mannheim : Duden-Verlag, 2002. 960 S.</p> <p>9. Lebedewa J. (Hg.). Tabu und Übersetzung. Berlin : Frank & Timme, 2015. 254 S.</p>
<p>Форми і способи поточного та семестрового контролю</p>	<p>Методи контролю передбачають, окрім усного вибіркового та фронтального опитування, поточні міні-тести, письмовий експрес-контроль та підсумковий контроль до кожної теми.</p> <p>Поточний контроль успішності студентів здійснюється протягом семестру. Під час опанування навчальним матеріалом оцінюється аудиторна, самостійна робота та інші види навчальної діяльності студента. Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки і практичних навичок студентів із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях.</p> <p>По завершенню змістовного модуля, наприкінці семестру, студенти виконують модульну контрольну роботу (МКР), яка є складовою підсумкової оцінки.</p> <p>Підсумковим методом контролю є залік.</p>

Затверджено на засіданні кафедри германської філології,
 протокол № 13 від «30» квітня 2026 р.

Завідувач кафедри

 (підпис)

Шутова М.О.
 (ім'я, прізвище)